

TRACTATENBLAD

VAN HET

KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

JAARGANG 1987 Nr. 114

A. TITEL

*Statuut van het Internationaal Gerechtshof;
San Francisco, 26 juni 1945*

B. TEKST

De Engelse en de Franse tekst van het Statuut zijn geplaatst in *Trb.* 1971, 55.

C. VERTALING

De in *Trb.* 1971, 55 afgedrukte vertaling in het Nederlands van het Statuut dient te worden vervangen door de volgende vertaling:

Statuut van het Internationaal Gerechtshof

Artikel 1

Het Internationaal Gerechtshof, ingesteld bij het Handvest van de Verenigde Naties als het voornaamste gerechtelijke orgaan van de Verenigde Naties, is samengesteld en functioneert overeenkomstig de bepalingen van dit Statuut.

Hoofdstuk I

ORGANISATIE VAN HET HOF

Artikel 2

Het Hof wordt gevormd door een college van onafhankelijke rechters die, onverschillig van welke nationaliteit zij zijn, worden gekozen uit personen van hoog zedelijk aanzien die aan de vereisten voldoen

die in hun onderscheiden landen worden gesteld om de hoogste rechterlijke ambten te bekleden, ofwel die rechtsgeleerden zijn van erkende bekwaamheid op het gebied van het internationaal recht.

Artikel 3

1. Het Hof bestaat uit vijftien leden, van wie geen twee onderdaan van dezelfde staat mogen zijn.

2. Iemand die, wat het lidmaatschap van het Hof betreft, zou kunnen worden beschouwd als een onderdaan van meer dan één staat, wordt geacht een onderdaan te zijn van de staat waar hij zijn burgerlijke en politieke rechten pleegt uit te oefenen.

Artikel 4

1. De leden van het Hof worden door de Algemene Vergadering en door de Veiligheidsraad gekozen uit een lijst van personen, voorgedragen door de nationale groepen van het Permanente Hof van Arbitrage overeenkomstig de volgende bepalingen.

2. Wanneer het Leden van de Verenigde Naties betreft die niet zijn vertegenwoordigd in het Permanente Hof van Arbitrage, worden de kandidaten voorgedragen door nationale groepen die daartoe door hun regeringen worden aangewezen op dezelfde voorwaarden als die welke worden gesteld voor leden van het Permanente Hof van Arbitrage in artikel 44 van het Verdrag van 's-Gravenhage van 1907 betreffende de vreedzame beslechting van internationale geschillen.

3. De voorwaarden waarop een staat die partij is bij dit Statuut, doch die geen Lid is van de Verenigde Naties, kan deelnemen aan de verkiezing van de leden van het Hof, worden, bij gebreke van een bijzondere overeenkomst, vastgesteld door de Algemene Vergadering, op aanbeveling van de Veiligheidsraad.

Artikel 5

1. Ten minste drie maanden voor de datum van de verkiezing richt de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties een schriftelijk verzoek aan de leden van het Permanente Hof van Arbitrage die behoren tot de staten die partij zijn bij dit Statuut, alsmede aan de leden van de ingevolge artikel 4, tweede lid, aangewezen nationale groepen, waarbij zij worden uitgenodigd binnen een bepaalde termijn, als nationale groepen, personen voor te dragen die de functie van lid van het Hof kunnen vervullen.

2. Geen enkele groep mag meer dan vier personen voordragen, van wie er niet meer dan twee haar eigen nationaliteit mogen bezitten. In geen geval mag het aantal door een groep voorgedragen kandidaten groter zijn dan tweemaal het aantal te bezetten zetels.

Artikel 6

Elke nationale groep wordt aanbevolen, alvorens kandidaten voor te dragen, overleg te plegen met haar hoogste rechtscollege, haar faculteiten rechtsgeleerdheid en soortgelijke inrichtingen waar onderwijs in de rechten wordt gegeven, haar nationale academies en nationale afdelingen van internationale academies die zich bezighouden met de studie van het recht.

Artikel 7

1. de Secretaris-Generaal stelt een alfabetische lijst op van alle personen die aldus zijn voorgedragen. Behoudens als bepaald in artikel 12, tweede lid, zijn alleen dezen verkiesbaar.

2. De Secretaris-Generaal zendt deze lijst aan de Algemene Vergadering en aan de Veiligheidsraad.

Artikel 8

De Algemene Vergadering en de Veiligheidsraad gaan onafhankelijk van elkaar over tot de verkiezing van de leden van het Hof.

Artikel 9

Bij elke verkiezing dienen de kiezers niet alleen in het oog te houden dat de te verkiezen personen individueel aan de gestelde vereisten moeten voldoen, doch tevens dat in het Hof als geheel de vertegenwoordiging van de belangrijkste vormen der beschaving en van de voornaamste rechtsstelsels van de wereld is verzekerd.

Artikel 10

1. Als te zijn verkozen worden die kandidaten beschouwd die zowel in de Algemene Vergadering als de Veiligheidsraad een volstreekte meerderheid van stemmen hebben behaald.

2. Elke stemming in de Veiligheidsraad, hetzij voor de verkiezing van rechters, hetzij voor het aanwijzen van leden van de in artikel 12 bedoelde commissie, wordt gehouden zonder dat enig onderscheid wordt gemaakt tussen permanente en niet-permanente leden van de Veiligheidsraad.

3. Ingeval meer dan één onderdaan van een zelfde staat zowel in de Algemene Vergadering als in de Veiligheidsraad een volstreekte meerderheid van stemmen behaalt, wordt alleen de oudste van hen beschouwd als te zijn verkozen.

Artikel 11

Indien, nadat de eerste verkiezingsbijeenkomst is gehouden, nog één of meer zetels onbezet zijn gebleven, wordt een tweede en, zo nodig, nog een derde bijeenkomst gehouden.

Artikel 12

1. Indien, na de derde bijeenkomst, nog één of meer zetels onbezet blijven, kan op verzoek van de Algemene Vergadering of van de Veiligheidsraad te allen tijde een bemiddelingscommissie worden gevormd van zes leden, van wie er drie door de Algemene Vergadering en drie door de Veiligheidsraad worden benoemd, met het doel met een volstrekte meerderheid van stemmen voor elke nog onbezette zetel één naam te kiezen en die aan de Algemene Vergadering en aan de Veiligheidsraad voor te leggen te hunner onderscheiden goedkeuring.

2. Indien de bemiddelingscommissie het met eenparigheid van stemmen eens wordt over een persoon die aan de gestelde eisen voldoet, kan deze op de lijst van de commissie worden geplaatst, ook al kwam hij niet voor op de in artikel 7 bedoelde kandidatenlijst.

3. Indien de bemiddelingscommissie ervan overtuigd is dat haar pogingen tot een verkiezing te komen niet met succes zullen worden bekroond, gaan de reeds verkozen leden van het Hof, binnen een door de Veiligheidsraad vast te stellen termijn, over tot het bezetten van de nog opengebleven zetels, door een keuze te doen uit de kandidaten die hetzij in de Algemene Vergadering, hetzij in de Veiligheidsraad stemmen op zich hebben verenigd.

4. Indien onder de rechters de stemmen staken, geeft de stem van de in jaren oudste rechter de doorslag.

Artikel 13

1. De leden van het Hof worden verkozen voor negen jaar en zijn herkiesbaar, met dien verstande evenwel dat van de bij de eerste verkiezing gekozen rechters de ambtstermijn van vijf van hen afloopt na drie jaar en de ambtstermijn van vijf anderen na zes jaar.

2. De rechters wier ambtstermijn afloopt aan het einde van de hierboven genoemde periodes van drie en zes jaar worden terstond na de eerste verkiezing bij loting aangewezen door de Secretaris-Generaal.

3. De leden van het Hof blijven in functie tot hun vervanging. Ook na hun vervanging doen zij de zaken waarmee zij een aanvang hebben gemaakt, nog af.

4. In geval een lid van het Hof aftreedt, wordt een kennisgeving

van zijn aftreden gezonden aan de President van het Hof, die deze doorzendt aan de Secretaris-Generaal. Door laatstgenoemde kennisgeving valt de zetel open.

Artikel 14

In vacatures wordt op dezelfde wijze voorzien als die welke voor de eerste verkiezing is vastgesteld, onder voorbehoud van de volgende bepaling: binnen één maand na het ontstaan van de vacature zendt de Secretaris-Generaal de in artikel 5 bedoelde uitnodigingen rond, terwijl de datum van de verkiezing door de Veiligheidsraad wordt vastgesteld.

Artikel 15

Een lid van het Hof dat is verkozen in de plaats van een lid welks ambtstermijn nog niet is verstreken, blijft in functie voor de rest van de ambtstermijn van zijn voorganger.

Artikel 16

1. Een lid van het Hof mag geen politieke of administratieve functie uitoefenen, noch in enige andere als beroep uitgeoefende functie werkzaam zijn.

2. In geval van twijfel hierover beslist het Hof.

Artikel 17

1. Een lid van het Hof mag in geen enkele zaak optreden als agent, raadsman of advocaat.

2. Een lid mag niet deelnemen aan de berechting van een zaak waarbij hij voordien betrokken is geweest als agent, raadsman of advocaat van een der partijen, als lid van een nationaal of internationaal gerechtshof, als lid van een commissie van feitenonderzoek, of in enige andere hoedanigheid.

3. In geval van twijfel hierover beslist het Hof.

Artikel 18

1. Een lid van het Hof kan niet van zijn functie worden ontheven, tenzij het, naar het eenparig oordeel der andere leden, niet langer aan de vereiste voorwaarden voldoet.

2. De Secretaris-Generaal wordt hiervan officieel door de Griffier in kennis gesteld

3. Door deze kennisgeving valt de zetel open.

Artikel 19

De leden van het Hof genieten in de uitoefening van hun functie diplomatieke voorrechten en immuniteiten.

Artikel 20

Elk lid van het Hof verklaart, alvorens zijn functie te aanvaarden, plechtig in een openbare zitting dat het zijn bevoegdheden in volkomen onpartijdigheid en naar geweten zal uitoefenen.

Artikel 21

1. Het Hof verkiest zijn President en Vice-President voor een termijn van drie jaar; zij zijn herkiesbaar.
2. Het Hof benoemt zijn Griffier en kan een regeling treffen voor de benoeming van eventueel noodzakelijke andere functionarissen.

Artikel 22

1. De zetel van het Hof is gevestigd te 's-Gravenhage. Dit belet het Hof evenwel niet elders zijn zittingen te houden en elders zijn functies uit te oefenen, telkens wanneer het dit wenselijk oordeelt.
2. De President en de Griffier zijn woonachtig in de plaats waar het Hof is gevestigd.

Artikel 23

1. Het Hof blijft voortdurend in zitting, behalve gedurende de gerechtelijke recessen, waarvan de tijdstippen en de duur door het Hof worden vastgesteld.
2. De leden van het Hof hebben recht op periodiek verlof, waarvan de tijdstippen en de duur worden vastgesteld door het Hof, waarbij rekening wordt gehouden met de afstand tussen 's-Gravenhage en de woonplaats van de afzonderlijke rechters.
3. De leden van het Hof zijn verplicht zich voortdurend ter beschikking van het Hof te houden, tenzij zij met verlof zijn of door ziekte of om andere aan de President bekend te maken ernstige redenen, verhinderd zijn.

Artikel 24

1. Indien een lid, om een bijzondere reden, meent niet te moeten deelnemen aan de beslissing in een bepaalde zaak, stelt het de President daarvan in kennis.

2. Indien de President meent dat een van de leden van het Hof om een bijzondere reden in een bepaalde zaak geen zitting moet nemen, stelt hij dit lid daarvan in kennis.

3. Indien in zulk een geval het lid van het Hof en de President van mening verschillen, beslist het Hof.

Artikel 25

1. Behoudens waar in dit Statuut anders wordt bepaald, houdt het Hof voltallig zitting.

2. Het Reglement van het Hof kan bepalen dat één of meer rechters, afhankelijk van de omstandigheden en bij toerbeurt, kunnen worden ontslagen van hun verplichting deel te nemen aan de zitting, mits het aantal rechters dat beschikbaar is om het Hof te vormen daardoor niet beneden elf daalt.

3 Een quorum van negen rechters is voldoende om het Hof te vormen.

Artikel 26

1. Het Hof kan, naar behoefte, één of meer kamers vormen die, al naar het Hof bepaalt, uit drie of meer rechters worden samengesteld en die zich bezighouden met bijzondere categorieën zaken, zoals arbeidszaken en zaken betreffende transit en verbindingen.

2. Het Hof kan te allen tijde een kamer vormen voor de behandeling van een bijzondere zaak. Het aantal rechters waaruit zulk een kamer bestaat wordt door het Hof, met goedkeuring van de partijen, vastgesteld.

3. Indien de partijen daarom verzoeken, worden zaken door de in dit artikel bedoelde kamers behandeld en afgedaan.

Artikel 27

Een vonnis, gewezen door één der in de artikelen 26 en 29 bedoelde kamers, wordt geacht te zijn gewezen door het Hof.

Artikel 28

De in de artikelen 26 en 29 bedoelde kamers kunnen, met goedvinden der partijen, in andere plaatsen dan 's-Gravenhage zitting houden en hun functies uitoefenen.

Artikel 29

Met het oog op een snelle afdoening van de zaken vormt het Hof

elk jaar een uit vijf rechters samengestelde kamer die, op verzoek van partijen, in kort geding recht kan spreken. Tevens worden twee rechters aangewezen ter vervanging van die rechters die verhinderd zijn zitting te nemen.

Artikel 30

1. Het Hof stelt een reglement vast voor de uitoefening van zijn functies. Met name regelt het de procedure.

2. Het Reglement van het Hof kan voorzien in de benoeming van bijzitters, die de zittingen van het Hof of van de kamers van het Hof bijwonen, echter zonder stemrecht.

Artikel 31

1. Rechters die de nationaliteit bezitten van één der partijen behouden het recht zitting te nemen in de zaak die voor het Hof dient.

2. Indien zich onder de rechters die zitting zullen nemen een rechter bevindt die de nationaliteit van één der partijen bezit, kan elk der andere partijen naar eigen keuze een persoon aanwijzen die zitting zal nemen als rechter. Deze wordt bij voorkeur gekozen uit de personen die overeenkomstig het in de artikelen 4 en 5 bepaalde waren voorgedragen.

3. Indien zich onder de rechters die zitting zullen nemen geen rechter bevindt die de nationaliteit van de partijen bezit, kan elk dezer partijen een rechter kiezen overeenkomstig het bepaalde in het tweede lid van dit artikel.

4. De bepalingen van dit artikel zijn van toepassing op het geval bedoeld in de artikelen 26 en 29. In deze gevallen verzoekt de President één of, zo nodig, twee van de leden van het Hof die de kamer vormen hun plaats af te staan aan de leden van het Hof die de nationaliteit van de betrokken partijen bezitten en, zo dezen er niet zijn of verhinderd zijn, aan de voor dit doel door de partijen gekozen rechters.

5. Wanneer verschillende partijen in een zaak hetzelfde belang hebben, worden zij voor de toepassing van de voorgaande bepalingen beschouwd als één partij. In geval van twijfel hierover beslist het Hof.

6. De rechters gekozen overeenkomstig het tweede, derde en vierde lid van dit artikel dienen te voldoen aan de voorwaarden zoals die zijn gesteld in de artikelen 2, 17 (tweede lid), 20 en 24 van dit Statuut. Zij nemen deel aan de beslissing op voet van volkomen gelijkheid met hun ambtgenoten.

Artikel 32

1. Elk lid van het Hof ontvangt een jaarlijkse bezoldiging.
2. De President ontvangt een bijzondere jaarlijkse toelage.
3. De Vice-President ontvangt een bijzondere toelage voor elke dag dat hij de functie van President waarneemt.
4. De rechters gekozen ingevolge het in artikel 31 bepaalde, die geen lid van het Hof zijn, ontvangen een vergoeding voor elke dag dat zij hun functie uitoefenen.
5. Deze bezoldigingen, toelagen en vergoeding worden vastgesteld door de Algemene Vergadering. Tijdens de ambtstermijn kunnen zij niet worden verminderd.
6. De bezoldiging van de Griffier wordt vastgesteld door de Algemene Vergadering op voorstel van het Hof.
7. Door de Algemene Vergadering aanvaarde voorschriften bepalen de voorwaarden waarop aan de leden van het Hof en aan de Griffier pensioen wordt toegekend, alsmede de voorwaarden waarop hun reiskosten worden vergoed.
8. De hierboven bedoelde bezoldigingen, toelagen en vergoeding zijn vrijgesteld van alle belastingen.

Artikel 33

De uitgaven van het Hof worden, op een door de Algemene Vergadering vast te stellen wijze, gedragen door de Verenigde Naties.

Hoofdstuk II

RECHTSMACHT VAN HET HOF

Artikel 34

1. Slechts staten kunnen partij zijn in voor het Hof te brengen zaken.
2. Met inachtneming van de bepalingen van zijn Reglement, kan het Hof aan intergouvernementele organisaties inlichtingen vragen betreffende aan het Hof voorgelegde zaken en neemt het de door dergelijke organisaties op eigen initiatief verstrekte inlichtingen in ontvangst.
3. Wanneer de interpretatie van de statuten van een intergouvernementele organisatie of van een op basis van die statuten aanvaard internationaal verdrag een punt van discussie uitmaakt in een bij het Hof aanhangige zaak, stelt de Griffier de betrokken internationale

organisatie daarvan in kennis en doet hij haar van alle processtukken afschriften toekomen.

Artikel 35

1. Het Hof is toegankelijk voor de staten die partij zijn bij dit statuut.

2. De voorwaarden waarop het Hof voor andere staten toegankelijk is worden, onverminderd de bijzondere bepalingen vervat in van kracht zijnde verdragen, vastgesteld door de Veiligheidsraad, doch in geen geval mogen zodanige voorwaarden de partijen in een ongelijke positie voor het Hof brengen.

3. Indien een staat die geen Lid is van de Verenigde Naties partij is in een zaak, bepaalt het Hof welk bedrag die partij dient bij te dragen in de uitgaven van het Hof. Deze bepaling is niet van toepassing, indien zulk een staat bijdraagt in de uitgaven van het Hof.

Artikel 36

1. De rechtsmacht van het Hof strekt zich uit tot alle zaken die de partijen daaraan voorleggen, en tot alle kwesties die in het bijzonder worden genoemd in het Handvest van de Verenigde Naties of in van kracht zijnde verdragen en conventies.

2. De staten die partij zijn bij dit Statuut kunnen te allen tijde verklaren dat zij, *ipso facto* en zonder bijzondere overeenkomst, tegenover elke andere staat die deze zelfde verplichting aanvaardt, de rechtsmacht van het Hof als verplicht aanvaarden ten aanzien van alle rechtsgeschillen betreffende:

- a) de uitlegging van een verdrag;
- b) elk punt van internationaal recht;
- c) het bestaan van enig feit dat, indien vastgesteld, schending van een internationale verplichting zou opleveren;
- d) de aard en de omvang van de schadeloosstelling die verschuldigd is voor schending van een internationale verplichting.

3. De hierboven bedoelde verklaringen kunnen worden afgelegd, hetzij onvoorwaardelijk, hetzij onder de voorwaarde van wederkerigheid met betrekking tot meerdere of bepaalde staten, of voor een bepaalde termijn.

4. Deze verklaringen worden nedergelegd bij de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties, die afschriften ervan doet toekomen aan de partijen bij het Statuut, alsmede aan de Griffier van het Hof.

5. Verklaringen afgelegd ingevolge artikel 36 van het Statuut van het Permanente Hof van Internationale Justitie die nog van kracht zijn, worden tussen de partijen bij dit Statuut, beschouwd als een

aanvaarding van de verplichte rechtsmacht van het Internationaal Gerechtshof gedurende de termijn dat zij nog van kracht zijn, en overeenkomstig de daarin genoemde voorwaarden.

6. In geval van een meningsverschil over de vraag of het Hof al dan niet rechtsmacht heeft, beslist het Hof.

Artikel 37

Wanneer een van kracht zijnd verdrag of een van kracht zijnde conventie voorziet in het verwijzen van een zaak naar een door de Volkenbond ingesteld gerechtshof of naar het Permanente Hof van Internationale Justitie, wordt de zaak, indien het partijen bij dit Statuut betreft, verwezen naar het Internationaal Gerechtshof.

Artikel 38

1. Het Hof, dat tot taak heeft de aan hem voorgelegde geschillen te beslechten overeenkomstig het internationaal recht, doet dit met toepassing van:

a. internationale verdragen, zowel van algemene als van bijzondere aard, waarin regels worden vastgelegd die uitdrukkelijk door de bij het geschil betrokken staten worden erkend;

b. internationale gewoonte, als blijk van een als recht aanvaarde algemene praktijk;

c. de door beschaafde naties erkende algemene rechtsbeginselen;

d. onder voorbehoud van de bepalingen van artikel 59, rechterlijke beslissingen, alsmede de opvattingen van de meest bevoegde schrijvers der verschillende naties, als hulpmiddelen voor het bepalen van rechtsregels.

2. Deze bepaling laat onverlet de bevoegdheid van het Hof een beslissing *ex aequo et bono* te geven indien de partijen daarmee instemmen.

Hoofdstuk III

PROCEDURE

Artikel 39

1. De officiële talen van het Hof zijn Frans en Engels. Indien de partijen overeenkomen dat het proces in het Frans wordt gevoerd, wordt het vonnis in het Frans gewezen. Indien de partijen overeenkomen dat het proces in het Engels wordt gevoerd, wordt het vonnis in het Engels gewezen.

2. Indien geen overeenstemming wordt bereikt ten aanzien van de te gebruiken taal, kan elke partij voor de pleidooien de taal gebruiken

waaraan zij de voorkeur geeft; het vonnis van het Hof wordt gewezen in het Frans en het Engels. In dat geval beslist het Hof tegelijkertijd welke van beide teksten als gezaghebbend moet worden beschouwd.

3. Op verzoek van een partij staat het Hof toe dat deze partij zich bedient van een andere taal dan Frans of Engels.

Artikel 40

1. Zaken worden voor het Hof gebracht, naar gelang van hun aard, hetzij door kennisgeving van het compromis, hetzij door middel van een aan de Griffier gericht schriftelijk rekest. In beide gevallen dienen het onderwerp van het geschil en de partijen te worden vermeld.

2. De Griffier brengt het rekest onverwijld ter kennis van alle betrokkenen.

3. Door tussenkomst van de Secretaris-Generaal verwittigt hij tevens de Leden van de Verenigde Naties en alle andere staten die gerechtigd zijn voor het Hof te verschijnen.

Artikel 41

1. Het Hof is bevoegd, zo het van oordeel is dat de omstandigheden zulks gebieden, aan te geven welke voorlopige maatregelen dienen te worden genomen om de onderscheiden rechten van ieder der partijen te beschermen.

2. In afwachting van de eindbeslissing worden de voorgestelde maatregelen onverwijld ter kennis gebracht van de partijen en van de Veiligheidsraad.

Artikel 42

1. De partijen worden vertegenwoordigd door agenten.

2. Zij kunnen zich voor het Hof doen bijstaan door raadslieden of advocaten.

3. De agenten, raadslieden en advocaten van de partijen voor het Hof genieten de voor de onafhankelijke uitoefening van hun functies noodzakelijke voorrechten en immuniteiten.

Artikel 43

1. De procedure bestaat uit twee gedeelten: de schriftelijke en de mondelinge procedure.

2. De schriftelijke procedure bestaat uit de toezending aan het Hof en aan de partijen van memories, contra-memories en, zo nodig, van replieken, alsmede van alle toelichtende stukken en documenten.

3. Toezending als hierboven bedoeld geschiedt door tussenkomst van de Griffier, in de volgorde en binnen de termijnen vastgesteld door het Hof.

4. Van elk door één der partijen overgelegd document wordt een gewaarmerkt afschrift toegezonden aan de andere partij.

5. De mondelinge procedure bestaat uit het horen door het Hof van getuigen, deskundigen, agenten, raadslieden en advocaten.

Artikel 44

1. Voor betekeningen aan personen, met uitzondering van agenten, raadslieden en advocaten, richt het Hof zich rechtstreeks tot de regering van de staat op wiens grondgebied de betekening moet worden gedaan.

2. Dezelfde regel wordt gevolgd wanneer stappen moeten worden gedaan om ter plaatse bewijsmiddelen te verzamelen.

Artikel 45

De hoorzittingen worden geleid door de President of, zo deze verhinderd is, door de Vice-President; indien beiden zijn verhinderd, berust de leiding bij de oudste aanwezige rechter.

Artikel 46

De hoorzittingen van het Hof zijn openbaar, tenzij het Hof anders bepaalt, of tenzij de partijen verlangen dat geen publiek wordt toegelaten.

Artikel 47

1. Van iedere hoorzitting wordt een proces-verbaal opgemaakt, dat wordt ondertekend door de Griffier en de President.

2. Alleen dit proces-verbaal is authentiek.

Artikel 48

Het Hof vaardigt verordeningen uit voor het voeren van het proces, stelt de vorm vast waarin en de termijn waarbinnen elke partij haar slotconclusies moet nemen en treft alle regelingen die verband houden met de bewijsvoering.

Artikel 49

Het Hof kan, ook voordat de hoorzittingen aanvangen, de agenten

verzoeken een bepaald document over te leggen of toelichtingen te geven. Indien zulks wordt geweigerd, neemt het Hof daarvan akte.

Artikel 50

Het Hof kan te allen tijde een persoon, een orgaan, een bureau, een commissie of een andere door het Hof zelf aan te wijzen organisatie opdragen een feitenonderzoek in te stellen of een deskundigenadvies uit te brengen.

Artikel 51

In de loop van de hoorzittingen worden eventueel ter zake doende vragen aan de getuigen en de deskundigen gesteld overeenkomstig de door het Hof in het in artikel 30 bedoelde reglement neergelegde bepalingen.

Artikel 52

Nadat het Hof binnen de daarvoor gestelde termijn het bewijsmateriaal in ontvangst heeft genomen, kan het weigeren nog verder mondeling of schriftelijk bewijsmateriaal, dat een der partijen zou willen overleggen, te aanvaarden, tenzij de wederpartij ermee instemt.

Artikel 53

1. Indien één der partijen niet voor het Hof verschijnt of in gebreke blijft haar zaak te verdedigen, kan de andere partij het Hof verzoeken te haren gunste uitspraak te doen.

2. Alvorens daartoe over te gaan, dient het Hof zich ervan te overtuigen niet alleen dat het rechtsmacht heeft ingevolge de bepalingen van de artikelen 36 en 37, doch eveneens dat de eis feitelijk en rechtens gegrond is.

Artikel 54

1. Wanneer de agenten, de raadslieden en de advocaten, onder toezicht van het Hof, hun pleidooi in de zaak hebben afgesloten, verklaart de President de hoorzittingen voor gesloten.

2. Het Hof trekt zich daarna terug in raadkamer om zich over de uitspraak te beraden.

3. De beraadslagingen van het Hof zijn en blijven geheim.

Artikel 55

1. Alle beslissingen van het Hof worden genomen bij meerderheid van de aanwezige rechters.

2. Ingeval de stemmen staken, geeft de stem van de President, of die van de hem vervangende rechter, de doorslag.

Artikel 56

1. Het vonnis is met redenen omkleed.
2. Het vermeldt de namen van de rechters die aan de totstandkoming ervan hebben medegewerkt.

Artikel 57

Indien het vonnis geheel of gedeeltelijk niet het eenstemmige oordeel van de rechters weergeeft, is elke rechter bevoegd aan het vonnis een uiteenzetting van zijn individuele mening toe te voegen.

Artikel 58

Het vonnis wordt ondertekend door de President en de Griffier. Het wordt in openbare zitting voorgelezen, nadat de agenten hiervan tijdig zijn verwittigd.

Artikel 59

De beslissing van het Hof is slechts bindend voor de partijen en uitsluitend met betrekking tot de behandelde zaak.

Artikel 60

Het vonnis is definitief en niet vatbaar voor beroep. Ingeval er verschil van opvatting bestaat ten aanzien van de betekenis of draagwijdte van het vonnis, zal het Hof daarvan, op verzoek van één of meer der partijen, een interpretatie geven.

Artikel 61

1. Een aanvraag tot herziening van een vonnis kan uitsluitend worden ingediend wanneer deze is gegrond op de overweging dat een bepaald feit aan het licht is gekomen dat van beslissende invloed kan zijn, welk feit ten tijde van het uitspreken van het vonnis zowel het Hof als de partij die op herziening aandringt onbekend was, mits de onbekendheid met dat feit niet te wijten was aan onachtzaamheid.

2. De herzieningsprocedure begint met een uitspraak van het Hof, waarin uitdrukkelijk het bestaan van het nieuwe feit wordt vastgesteld, waarin wordt erkend dat dit nieuwe feit van dien aard is dat herziening mogelijk is, en waarin op grond hiervan de aanvraag ontvankelijk wordt verklaard.

3. Het Hof kan verlangen dat vooraf aan het vonnis is voldaan, voordat het toestemming geeft tot het openen van de herzieningsprocedure.

4. De aanvraag tot herziening dient te worden ingediend uiterlijk zes maanden nadat het nieuwe feit aan het licht is gekomen.

5. De aanvraag tot herziening kan niet later worden ingediend dan tien jaar na de dagtekening van het vonnis.

Artikel 62

1. Indien een staat van oordeel is dat hij een rechtsbelang heeft dat kan worden getroffen door de beslissing van het Hof, kan hij tot het Hof het verzoek richten tussenbeide te mogen komen.

2. Het Hof neemt ten aanzien van dit verzoek een beslissing.

Artikel 63

1. Wanneer de interpretatie in het geding is van een verdrag, waarbij staten partij zijn die niet bij de zaak zijn betrokken, geeft de Griffier deze staten daarvan onverwijld kennis.

2. Elk van die staten heeft het recht in de procedure tussenbeide te komen; maakt hij van deze bevoegdheid evenwel gebruik, dan is de in het vonnis neergelegde interpretatie ook voor die staat bindend.

Artikel 64

Tenzij het Hof anders beslist, draagt elke partij haar eigen kosten.

Hoofdstuk IV

ADVIEZEN

Artikel 65

1. Het Hof kan op verzoek van elk orgaan dat door of overeenkomstig het Handvest van de Verenigde Naties daartoe gemachtigd is, inzake elke rechtsvraag advies geven.

2. Aangelegenheden waaromtrent het Hof om advies wordt gevraagd, worden voorgelegd aan het Hof door middel van een schriftelijk verzoek, waarin de aangelegenheid waarover advies wordt gevraagd nauwkeurig wordt omschreven, vergezeld van alle documenten die de desbetreffende aangelegenheid in een duidelijker licht kunnen stellen.

Artikel 66

1. De Griffier geeft aan alle staten die voor het Hof mogen verschijnen onverwijld kennis van het verzoek om advies.

2. Tevens geeft de Griffier, door middel van een bijzondere en rechtstreekse mededeling aan elke staat die voor het Hof mag verschijnen, of elke internationale organisatie waarvan het Hof of, zo dit niet in zitting is, de President veronderstelt dat zij inlichtingen over de kwestie zou kunnen verschaffen, kennis dat het Hof bereid is binnen een door de President vast te stellen termijn schriftelijke verklaringen in ontvangst te nemen of, in een daartoe te houden openbare zitting, op de kwestie betrekking hebbende mondelinge verklaringen aan te horen.

3. Ingeval een staat die bevoegd is voor het Hof te verschijnen, de in het tweede lid van dit artikel bedoelde bijzondere kennisgeving niet heeft ontvangen, kan die staat de wens te kennen geven een schriftelijke verklaring in te dienen of te worden gehoord; het Hof beslist hierover.

4. Aan staten en organisaties die schriftelijke of mondelinge verklaringen of beide hebben afgelegd, wordt toegestaan commentaar te leveren op de door andere staten of organisaties afgelegde verklaringen, in de vorm, in de omvang en binnen de termijn die het Hof of, zo dit niet in zitting is, de President, van geval tot geval zal vaststellen. Derhalve brengt de Griffier eventuele schriftelijke verklaringen tijdig ter kennis van staten en organisaties die eveneens verklaringen hebben afgelegd.

Artikel 67

Het Hof brengt zijn adviezen uit in een openbare zitting, na dit te hebben aangekondigd aan de Secretaris-Generaal en aan de vertegenwoordigers van de rechtstreeks erbij betrokken zijnde Leden van de Verenigde Naties, andere staten en internationale organisaties.

Artikel 68

Bij de uitoefening van zijn adviserende taak laat het Hof zich verder leiden door de bepalingen van dit Statuut die van toepassing zijn inzake geschillen, voor zover het die bepalingen toepasselijk oordeelt.

Hoofdstuk V

AMENDEMENTEN

Artikel 69

Amendementen op dit Statuut komen op dezelfde wijze tot stand als in het Handvest van de Verenigde Naties is voorzien voor amendementen op dat Handvest, onder voorbehoud evenwel van alle bepalingen die door de Algemene Vergadering, op aanbeveling van de Veiligheidsraad, zouden worden vastgesteld met betrekking tot de deelname van staten die partij zijn bij dit Statuut, maar die geen Lid zijn van de Verenigde Naties.

Artikel 70

Het Hof is bevoegd, door middel van aan de Secretaris-Generaal gerichte schriftelijke kennisgevingen, zodanige amendementen op dit Statuut ter overweging voor te stellen als het noodzakelijk acht, overeenkomstig artikel 69.

E. BEKRACHTIGING

Zie *Trb.* 1971, 55.

F. TOETREDING

Zie *Trb.* 1971, 55 en *Trb.* 1979, 36.

Behalve de aldaar genoemde zijn nog de volgende Staten Lid van de Verenigde Naties geworden en derhalve ingevolge artikel 93 van het Handvest der Verenigde Naties eveneens Partij bij het onderhavige Statuut:

St. Lucia	18 september 1979
Zimbabwe	25 augustus 1980
St. Vincent en de Grenadinen	16 september 1980
Vanuatu	15 september 1981
Belize	25 september 1981
Antigua en Barbuda	11 november 1981
St. Christopher en Nevis	23 september 1983
Brunei Darussalam	21 september 1984

G. INWERKINGTREDING

Zie *Trb.* 1956, 119.

J. GEGEVENS

I

Zie *Trb.* 1951, 90.

Voor het Handvest der Verenigde Naties zie ook *Trb.* 1987, 113.

II

Aanvaarding van de verplichte rechtsmacht van het Hof, op grond van artikel 36 van het Statuut.

3. AANVAARDING DOOR ANDERE STATEN

Zie, laatstelijk, *Trb.* 1979, 36.

Togo

«La République togolaise,
«Représentée par Son Excellence Monsieur Akanyi-Awunyo
KODJOVI, Ambassadeur Extraordinaire et Plénipotentiaire, Re-
présentant permanent du Togo auprès de l'Organisation des Nations
Unies,

«Agissant en application des dispositions des paragraphes 2 et 3
de l'article 36 du statut de la Cour internationale de Justice, annexé
à la Charte des Nations Unies,

«Guidée par le souci qui l'a toujours animée de parvenir au règle-
ment pacifique et équitable de tous les différends internationaux, en
particulier ceux dans lesquels elle pourrait être impliquée, et désireuse
de contribuer à la consolidation de l'ordre juridique international
fondé sur les principes énoncés par la Charte des Nations Unies,

«Déclare reconnaître comme obligatoire, de plein droit et sans
convention spéciale vis-à-vis de tout autre Etat acceptant la même
obligation, c'est-à-dire sous condition de réciprocité, la juridiction de
la Cour internationale de Justice sur tous les différends ayant pour
objet:

- «a) L'interprétation d'un traité;
- «b) Tout point de droit international;
- «c) La réalité de tout fait qui, s'il établi constituerait la violation
d'un engagement international;
- «d) La nature ou l'étendue de la réparation due pour la rupture
d'un engagement international.

«La présente déclaration est faite pour une durée illimitée sous
réserve de la faculté de dénonciation et de modification qui s'attache

à tout engagement pris par un Etat souverain dans ses relations internationales. Elle entrera en vigueur à compter du jour de la réception au Secrétariat de l'Organisation des Nations Unies.

«New York, le 24 octobre 1979.»

(s) AKANYI-AWUNYO KODJOVI

Deze verklaring werd op 25 oktober 1979 bij de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties nedergelegd.

Frankrijk

De Regering van Frankrijk heeft op 2 januari 1974 de aanvaarding van de verplichte rechtsmacht van het Hof ingetrokken.

Barbados

1980-07-24

Sir,

I have the honour to declare on behalf of the Government of Barbados that –

“The Government of Barbados accepts as compulsory, ipso facto, and without special agreement, on condition of reciprocity, the jurisdiction of the International Court of Justice in conformity with paragraph 2 of Article 36 [of the Statute] of the Court until such time as notice might be given to terminate the acceptance, over all disputes arising after the declaration is made, other than: –

(a) disputes in regard to which parties have agreed or shall agree to have recourse to some other method of peaceful settlement;

(b) disputes with the Government of any other country which is a member of the Commonwealth of Nations, all of which disputes shall be settled in such manner as the parties have agreed or shall agree;

(c) disputes with regard to questions which by international law fall exclusively within the jurisdiction of Barbados;

(d) disputes arising out of or concerning jurisdiction or rights claimed or exercised by Barbados in respect of the conservation, management or exploitation of the living resources of the Sea, or in respect of the prevention or control of pollution or contamination of the marine environment in marine areas adjacent to the coast of Barbados.”

Accept Sir, the assurances of my highest consideration.

(SD.) H. DE B. FORDE

H. de B. Forde
Minister of External Affairs

Deze verklaring werd op 1 augustus 1980 bij de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties nedergelegd.

Malta

2 January, 1981

Excellency,

1. I have the honour, on behalf of the Government of Malta, to declare that Malta accepts as compulsory *ipso facto*, without special convention, without the condition of reciprocity and without reservation, the jurisdiction of the International Court of Justice, in conformity with paragraph 2 of Article 36 of the Court's Statute – until such time as notice may be given to terminate this acceptance – in respect of any dispute concerning the question of what principles and rules of international law are applicable, or may be applied, and/or how they are to be applied, to the delimitation of areas of the continental shelf in the Mediterranean Sea appertaining respectively to Malta on the one hand, and, conversely, to any other State, as the case may be.

2. The Government of Malta reserves the right at any time, by means of a notification addressed to the Secretary-General of the United Nations, and with effect as from the moment of such notification, either to add to, amend or withdraw the present Declaration, or any of its provisions, or any that may hereafter be added to it.

Accept, Excellency, the assurances of my highest consideration.

DOM MINTOFF

Dom Mintoff
Prime Minister
and
Minister of Foreign Affairs

Deze verklaring werd op 23 januari 1981 bij de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties nedergelegd. Op 13 mei 1983 deelde de Regering van Malta de Secretaris-Generaal mede dat zij bovenstaande verklaring introk en dat zij de verklaring van 29 november 1966 (tekst in *Trb.* 1971, 55, blz. 54 e.v.) bevestigde.

Vervolgens heeft de Regering van Malta op 2 september 1983 de volgende verklaring nedergelegd waarin onder meer de verklaring van 1966 is ingetrokken:

1st September 1983

Excellency,

I have the honour to refer to the Declaration made by the Government of Malta on 29 November 1966, and notified on 6 December 1966, concerning the compulsory jurisdiction of the International Court of Justice and to give notice that, with effect from the moment this notification is received by Your Excellency, the acceptance of the Government of Malta of the jurisdiction of the Court shall be limited to all disputes with Malta other than –

(1) the disputes mentioned in paragraphs (i) to (viii), both inclusive, of the said Declaration; and

(2) the following categories of disputes, that is to say:

“disputes with Malta concerning or relating to:

(a) its territory, including the territorial sea, and the status thereof;

(b) the continental shelf or any other zone of maritime jurisdiction, and the resources thereof;

(c) the determination of delimitation of any of the above;

(d) the prevention or control of pollution or contamination of the marine environment in marine areas adjacent to the coast of Malta.”

The Government of Malta also reserves the right at any time, by means of a notification addressed to the Secretary General of the United Nations, and with effect from the moment of such notification, either to add to, amend or withdraw any of the foregoing reservations or any that may hereafter be added.

Accept, Excellency, the assurances of my highest consideration.

(sd.) ALEX SCEBERRAS TRIGONA
Minister of Foreign Affairs

Israël

De Regering van Israël heeft op 28 februari 1984 medegedeeld, dat enkele wijzigingen zijn aangebracht in de op 17 oktober 1956 afgelegde verklaring inzake de aanvaarding van de verplichte rechtsmacht van het Hof. De gewijzigde verklaring luidt als volgt:

DECLARATION

On behalf of the Government of Israel I declare that Israel recognizes as compulsory *ipso facto* and without special agreement, in relation to all other Members of the United Nations and to any non-member State which becomes a party to the Statute of the International Court of Justice pursuant to Article 93, paragraph 2, of the Charter, and subject to reciprocity, the jurisdiction of the International Court of Justice in accordance with Article 36, paragraph 2, of the Statute of the Court in all legal disputes concerning situations or facts which may arise subsequent to 25 October 1951 provided that

such dispute does not involve a legal title created or conferred by a Government or authority other than the Government of Israel or an authority under the jurisdiction of that Government.

This Declaration does not apply to:

(a) Any dispute in respect to which the parties have agreed or shall agree to have recourse to another means of peaceful settlement and any dispute or matter which is in any manner related to any such dispute;

(b) Any dispute relating to matters which are essentially within the domestic jurisdiction of the State of Israel;

(c) Any dispute between the State of Israel and any other State whether or not a member of the United Nations which does not recognize Israel or which refuses to establish or to maintain normal diplomatic relations with Israel and the absence or breach of normal relations precedes the dispute and exists independently of that dispute;

(d) Disputes arising out of events occurring between 15 May 1948 and 20 July 1949;

(e) Without prejudice to the operation of subparagraph (d) above, disputes arising out of, or having reference to, any hostilities, war, state of war, breach of the peace, breach of armistice agreement or belligerent or military occupation (whether such war shall have been declared or not, and whether any state of belligerency shall have been recognized or not) in which the Government of Israel are or have been or may be involved at any time;

(f) Any dispute in respect of which any other party thereto has accepted, or amended, a previous acceptance of the compulsory jurisdiction of the International Court of Justice, only in relation to or for the purpose of the dispute; or where the acceptance or the amendment of a previous acceptance of the Court's compulsory jurisdiction, on behalf of any other party to the dispute, was deposited or ratified less than 12 months prior to the filing of the application bringing the dispute before the Court.

The validity of the present Declaration is from 25 October 1956 and it remains in force for disputes arising after 25 October 1951 until such time as notice may be given to terminate it.

De Regering van Israël heeft op 19 november 1985 de aanvaarding van de verplichte rechtsmacht van het Hof beëindigd met ingang van 21 november 1985.

Verenigde Staten van Amerika

De Regering van de Verenigde Staten van Amerika heeft op 6 april 1984 het volgende medegedeeld met betrekking tot de op 26 augustus 1946 afgelegde verklaring inzake de aanvaarding van de verplichte rechtsmacht van het Hof (zie *Trb.* 1951, 90, blz. 5):

Excellency:

I have the honor on behalf of the Government of the United States of America to refer to the Declaration of my Government of August 26, 1946, concerning the acceptance by the United States of America of the compulsory jurisdiction of the International Court of Justice, and to state that the aforesaid Declaration shall not apply to disputes with any Central American state or arising out of or related to events in Central America, any of which disputes shall be settled in such manner as the parties to them may agree.

Notwithstanding the terms of the aforesaid Declaration, this *proviso* shall take effect immediately and shall remain in force for two years, so as to foster the continuing regional dispute settlement process which seeks a negotiated solution to the interrelated political, economic and security problems of Central America.

6 April 1984

Secretary of State of the
United States of America

De Regering van de Verenigde Staten van Amerika heeft op 7 oktober 1985 de verklaring van 1946 beëindigd met ingang van 7 april 1986.

Senegal

Een op 3 mei 1985 nedergelegde verklaring werd op 2 december 1985 ingetrokken en de volgende, nieuwe verklaring werd op die datum nedergelegd:

2 december 1985

J'ai l'honneur, au nom du Gouvernement de la République du Sénégal, de déclarer que, conformément au paragraphe II de l'article 36 du Statut de la cour internationale de Justice, il accepte sous condition de reciprocité, comme obligatoire de plein droit et sans convention spéciale, à l'égard de tout autre Etat acceptant la même obligation, la juridiction de la Cour sur tous les différends d'ordre juridique nés postérieurement à la présente déclaration ayant pour objet:

- l'interprétation d'un traité;
- tout point de droit international;
- la réalité de tout fait qui s'il était établi, constituerait la violation d'un engagement international;
- la nature ou l'étendue de la réparation due pour la rupture d'un engagement international.

Cette présente déclaration est faite sous condition de réciprocité de la part de tous les Etats. Cependant, le Sénégal peut renoncer à la compétence de la Cour au sujet:

– des différends pour lesquels les parties seraient convenues d'avoir recours à un autre mode de règlement;

– des différends relatifs à des questions qui, d'après le droit international, relèvent de la compétence exclusive du Sénégal.

Enfin, le Gouvernement de la République du Sénégal se réserve le droit de compléter, modifier ou retirer les réserves ci-dessus, à tout moment, moyennant notification adressée au Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies.

Une telle notification prendrait effet à la date de sa réception par le Secrétaire général.

(s.) IBRAHIM FALL

*Ministre des Affaires étrangères
de la République du Sénégal*

Canada

Dear Secretary-General:

On behalf of the Government of Canada,

(1) I give notice that I hereby terminate the acceptance by Canada of the compulsory jurisdiction of the International Court of Justice hitherto effective by virtue of the declaration made on 7 April 1970 in conformity with paragraph 2 of Article 36 of the Statute of that Court.

(2) I declare that the Government of Canada accepts as compulsory ipso facto and without special convention, on condition of reciprocity, the jurisdiction of the International Court of Justice, in conformity with paragraph 2 of Article 36 of the Statute of the Court, until such time as notice may be given to terminate the acceptance, over all disputes arising after the present declaration with regard to situations or facts subsequent to this declaration, other than:

(a) disputes in regard to which parties have agreed or shall agree to have recourse to some other method of peaceful settlement;

(b) disputes with the Government of any other country which is a member of the Commonwealth, all of which disputes shall be settled in such manner as the parties have agreed or shall agree;

(c) disputes with regard to questions which by international law fall exclusively within the jurisdiction of Canada.

(3) The Government of Canada also reserves the right at any time, by means of a notification addressed to the Secretary-General of the United Nations, and with effect as from the moment of such notification, either to add to, amend or withdraw any of the foregoing reservations, or any that may hereafter be added.

It is requested that this notification may be communicated to the

governments of all the States that have accepted the Optional Clause and to the International Court of Justice.

New York, September 10, 1985

(sd.) STEPHEN LEWIS

*Ambassador and
Permanent Representative*

De verklaring, houdende kennisgeving van beëindiging van de verklaring van 7 april 1970 (*Trb.* 1971, 55, blz. 61 en 62) en aanvaarding van de verplichte rechtsmacht, werd op 10 september 1985 door de Secretaris-Generaal der Verenigde Naties ontvangen.

Honduras

Translated from Spanish

The Government of the Republic of Honduras, duly authorized by the National Congress under Decree No. 75-86 of 21 May 1986 to modify the Declaration made on 20 February 1960 concerning Article 36 (2) of the Statute of the International Court of Justice,

Hereby declares:

That it modifies the Declaration made by it on 20 February 1960 as follows:

1. It recognizes as compulsory *ipso facto* and without special agreement, in relation to any other State accepting the same obligation, the jurisdiction of the International Court of Justice in all legal disputes concerning:

- (a) The interpretation of a treaty;
- (b) Any question of international law;
- (c) The existence of any fact which, if established, would constitute a breach of an international obligation;
- (d) The nature and extent of the reparation to be made for the breach of an international obligation.

2. This Declaration shall not apply, however, to any of the following disputes to which the Republic of Honduras is a party:

- (a) Disputes in respect of which the parties have agreed or may agree to resort to other means for the pacific settlement of disputes;
- (b) Disputes concerning matters subject to the domestic jurisdiction of the Republic of Honduras under international law;
- (c) Disputes relating to facts of situations originating in armed conflicts or acts of a similar nature which may affect the territory of the Republic of Honduras, and in which it may find itself involved directly or indirectly;
- (d) Disputes referring to:
 - (i) Territorial questions with regard to sovereignty over islands, shoals and reefs; internal waters, bays and the legal status and limits of the territorial sea;

- (ii) All rights of sovereignty or jurisdiction concerning the legal status and limits of the contiguous zone, the exclusive economic zone and the continental shelf;
- (iii) The airspace over the territories, waters and zones referred to in this subparagraph.

3. The Government of Honduras also reserves the right at any time to supplement, modify or withdraw this Declaration or the reservations contained therein by giving notice to the Secretary-General of the United Nations.

4. This Declaration replaces the Declaration made by the Government of Honduras on 20 February 1960.

National Palace, Tegucigalpa, D.C., 22 May 1986.

(sd.) JOSÉ AZCONA H.
President of the Republic

(sd.) CARLOS LÓPEZ CONTRERAS
Secretary of State for Foreign Affairs

Deze verklaring werd op 6 juni 1986 bij de Secretaris-Generaal der Verenigde Naties nedergelegd. Zij vervangt de verklaring van 10 maart 1960 (zie *Trb.* 1965, 171; blz. 4)

III

Aanvaarding van de rechtsmacht van het Hof door Staten die geen partij zijn bij het Statuut

Zie *Trb.* 1956, 45 en 119, *Trb.* 1965, 171 en *Trb.* 1979, 36.

IV

Opdracht van rechtsmacht aan het Hof door bepalingen in verdragen
Zie *Trb.* 1956, 45, *Trb.* 1965, 171, *Trb.* 1971, 55 en *Trb.* 1979, 36.

Volgens de laatste opgave van het Hof wordt behalve in de boven opgesomde Tractatenbladen reeds genoemde verdragen nog in de volgende voor het Koninkrijk der Nederlanden van kracht zijnde verdragen rechtsmacht opgedragen aan het Hof:

Facultatief Protocol bij het Verdrag van Wenen inzake diplomatiek verkeer betreffende de verplichte regeling van geschillen; Wenen, 18 april 1961. Tekst in *Trb.* 1962, 101, vertaling in *Trb.* 1962, 159. Zie ook *Trb.* 1984, 108.

Verdrag tot beperking der staatloosheid; New York, 30 augustus 1961; artikel 14. Tekst en vertaling in *Trb.* 1967, 124. Zie ook *Trb.* 1985, 74.

Facultatief Protocol bij het Verdrag van Wenen inzake consulaire betrekkingen betreffende de verplichte regeling van geschillen; Wenen, 24 april 1963. Tekst in *Trb.* 1965, 40, vertaling in *Trb.* 1981, 143. Zie ook *Trb.* 1986, 22.

Overeenkomst inzake inschrijvingen van binnenschepen, met Protocollen; Genève, 25 januari 1965; art. 20. Tekst en vertaling in *Trb.* 1966, 228. Zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1982, 83.

Overeenkomst nopens de meting van binnenvaartuigen; Genève, 15 februari 1966; art. 14. Tekst en vertaling in *Trb.* 1967, 43. Zie ook *Trb.* 1978, 114.

Herzien Internationaal Verdrag van Parijs van 20 maart 1883; Stockholm, 14 juli 1967; art. 28. Tekst in *Trb.* 1969, 144 en vertaling in *Trb.* 1970, 187. Zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1984, 74.

Verdrag van Wenen inzake het verdragenrecht; Wenen, 23 mei 1969; art. 66. Tekst in *Trb.* 1972, 51 en vertaling in *Trb.* 1985, 79.

Verdrag tot samenwerking inzake octrooien; Washington, 19 juni 1970; art. 59. Tekst en vertaling in *Trb.* 1973, 20. Zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1986, 3.

Verdrag inzake de verlening van Europese octrooien; München, 5 oktober 1973; art. 173. Tekst in *Trb.* 1975, 108 en vertaling in *Trb.* 1976, 101. Zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1985, 81.

Enkelvoudig Verdrag inzake verdovende middelen, 1961, als gewijzigd; New York, 8 augustus 1975; art. 48. Tekst in *Trb.* 1987, 90.

Protocol bij het Verdrag betreffende de overeenkomst tot internationaal vervoer van goederen over de weg (CMR); Genève, 5 juli 1978; art. 8. Tekst en vertaling in *Trb.* 1980, 155. Zie ook *Trb.* 1986, 20.

V

Opdracht van niet-rechterlijke functies aan het Hof of zijn President door bepalingen in verdragen

Zie *Trb.* 1956, 45, *Trb.* 1965, 171, *Trb.* 1971, 55 en *Trb.* 1979, 36.

Uitgegeven de vierentwintigste juli 1987.

De Minister van Buitenlandse Zaken a.i.,

C. P. VAN DIJK